

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMŲ ŪKIO MINISTERIJA

PAŽYMA

APIE LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS 2014–2020 METŲ VEIKSMŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ IKI 2019 M. PABAIGOS

2020-01-05

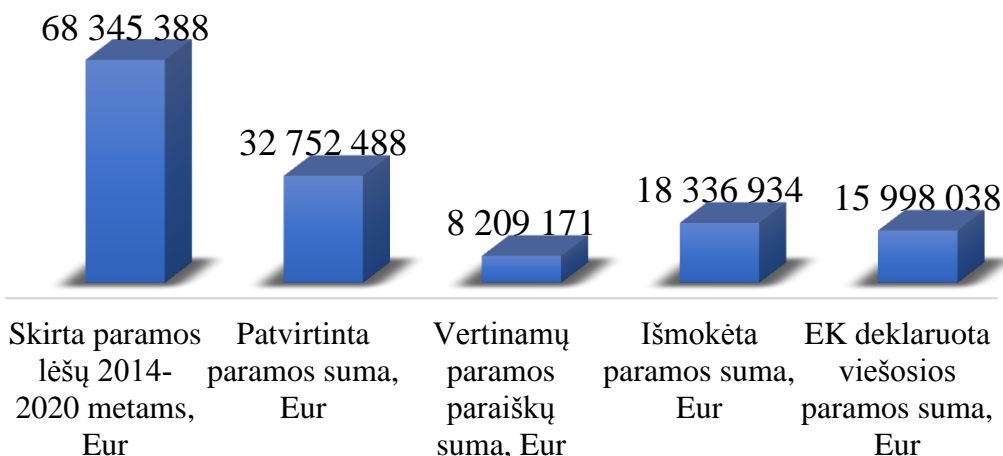
Vilnius

LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS 2014–2020 METŲ VEIKSMŲ
PROGRAMOS (TOLIAU – VEIKSMŲ PROGRAMA) ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ

1. Bendra informacija apie Veiksmų programos įgyvendinimą

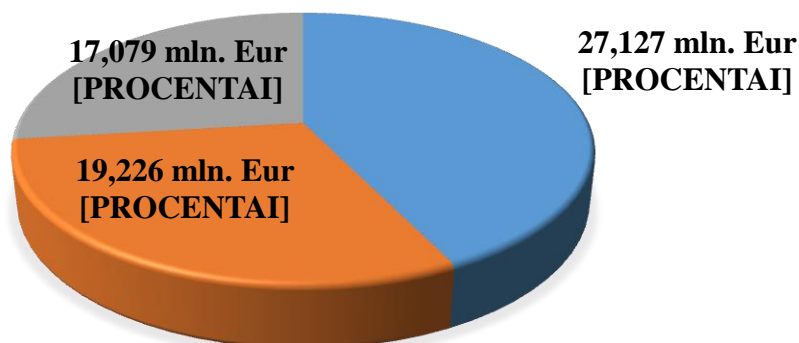
Nuo programos įgyvendinimo pradžios iki 2019 m. gruodžio 31 d. iš viso gauta 500 paramos paraiškų, kuriose prašoma paramos suma – 73,5 mln. Eur. Iš jų 90 paramos paraiškų atmetos ir (arba) išregistruotos (prašoma paramos suma sudarė 15,2 mln. Eur). Priimti sprendimai skirti paramą 336 paramos paraiškoms, pagal kurias buvo skirta 49,9 mln. Eur paramos (60 proc. visai Veiksmų programai įgyvendinti skirtų viešosios paramos lėšų), pasirašytos arba autorizuotos 325 paramos sutartys, pagal kurias buvo skirta 48,9 mln. Eur paramos (59 proc. visai Veiksmų programai įgyvendinti skirtų viešosios paramos lėšų). Paramos gavėjams išmokėta 25,9 mln. Eur (31 proc. visai Veiksmų programai įgyvendinti skirtų viešosios paramos lėšų).

Veiksmų programos įgyvendinimas *

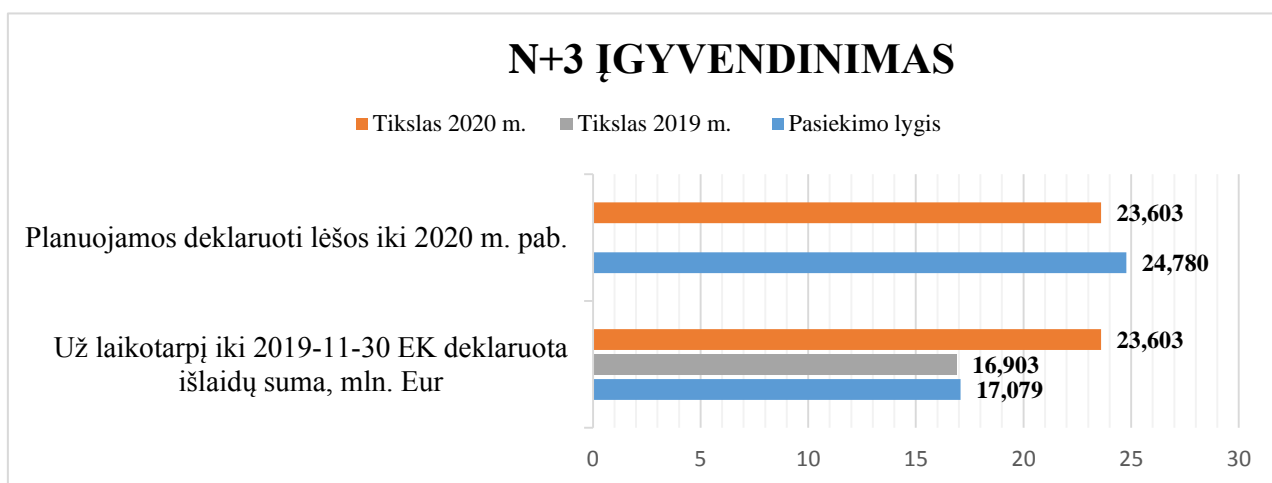
*Įgyvendinimo apžvalga apima Sąjungos 1, 2, 4, 5, 6 prioritetų įgyvendinimą, todėl realiai Veiksmų programos panaudojimas yra didesnis, t. y. iš viso viešosios paramos išlaidų, pripažintų tinkamomis deklaruotinomis Europos komisijai – 18,09 mln. Eur. 3 Sąjungos prioritetui „BŽP įgyvendinimas“ ir 7 Sąjungos prioritetui „Techninė parama“ taikoma tiesioginio paramos paraiškų priėmimo procedūra, kai iš anksto numatyta (vieninteliam galimam) pareiškėjui tiesiogiai siūloma pateikti paramos paraišką, nurodant paramos paraiškos teikimo laikotarpį ir didžiausią galimą paramos sumą.

EJRŽF PARAMOS, SKIRTOS LIETUVAI, PANAUDOJIMAS

- Nepatvirtinta paramos lėšų 2014-2020 metams suma. mln. Eur, %
- Paskirstyta, bet dar EK nedeklaruota paramos lėšų suma, mln. Eur, %
- EK deklaruota EJRŽF paramos lėšų suma, mln. Eur, %

Per ketvirtąjį 2019 m. ketvirtį 3,74 mln. Eur EJRŽF paramos lėšų buvo pripažintos deklaruotinomis Europos Komisijai. Iš viso iki 2019 m. pabaigos buvo apmokėta ir deklaruota Europos Komisijai 17,08 mln. Eur EJRŽF lėšų. Laikantis N+3 reikalavimo, iki 2019 m. pabaigos turėjo būti deklaruota ne mažiau nei 16,903 mln. Eur. Per 2020 m. prognozuojama deklaruoti dar 7,7 mln. Eur EJRŽF dalies.

2. Gautos paramos paraiškos

2.1. Gautos paramos paraiškos per 2019 m. IV ketvirtį

Per šių metų trečiąjį ketvirtį iš viso gautos 90 paramos paraiškų: 2 pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas (supaprastinta parama)“, kuriose prašoma 78,52 tūkst. Eur paramos suma; 3 pagal kompensacinę priemonę „Jūrų biologinės

įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ (iš viso pateiktos 35 paramos paraiškos, iš kurių 34 paramos paraiškoms skirta 177,29 tūkst. Eur paramos suma); 36 pagal kompensacinę priemonę „Laikinas žvejybos veiklos nutraukimas“ (iš viso pateiktos 62 paramos paraiškos), iš kurių 27 paramos paraiškoms skirta 1,03 mln. Eur paramos suma, o 34 dar vertinamos; 35 pagal kompensacinę priemonę „Kompensacijos žvejybos įmonių darbuotojams“ (iš viso pateiktos 48 paramos paraiškos); 2 pagal priemonę „Mokslininkų ir žvejų partnerystė“, kuriose prašoma 120,83 tūkst. Eur paramos suma; 2 pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (išskyrus energijos vartojimo efektyvumo didinimą)“, kuriose prašoma 282,41 tūkst. Eur paramos suma; 6 pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (supaprastinta parama)“, kuriose prašoma 225,71 tūkst. Eur paramos suma; 1 pagal priemonę „Rinkodaros priemonės“, kurioje prašoma 45,99 tūkst. Eur paramos suma; 1 pagal priemonę „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų perdirbimas“, kurioje prašoma 598,82 tūkst. Eur paramos suma; 2 pagal priemonę „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų perdirbimas (supaprastinta parama)“, kuriose prašoma 35,29 tūkst. Eur paramos suma.

2.1. Gautos paramos paraiškos per programavimo laikotarpį iki 2019 m. gruodžio 31 d.

Sąjungos prioriteto pavadinimas	Surinkta paraiškų, vnt.	Iš jų 2019 m., vnt.	Atmesta / išsiregistravo, vnt.	Vertinama, vnt.	Priimtas sprendimas skirti paramą, vnt.
1. Sąjungos prioritetas. Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamos žvejybos skatinimas	321	141	40	56	225
2. Sąjungos prioritetas. Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamo akvakultūros skatinimas	88	19	26	11	51
3. Sąjungos prioritetas. BŽP įgyvendinimo skatinimas	8	0	0	0	8
4. Sąjungos prioritetas. Užimtumo ir teritorinės sanglaudos didinimas	27	0	5	0	22
5. Sąjungos prioritetas. Prekybos ir perdirbimo skatinimas	49	14	19	7	23
6. Sąjungos prioritetas. Integruotos jūrų politikos įgyvendinimo skatinimas	2	0	0	0	2
Techninė parama	5	0	0	0	5
IŠ VISO:	500	174	90	74	336

Iš viso pasirašytos 76 paramos sutartys ir (arba) patvirtintos paramos paraiškos, kurioms iš viso skirta 3,81 mln. Eur, t. y. 69 sutartimis ir 3,66 mln. Eur mažiau nei 2019 m. III ketvirtį, nes didžioji dalis kiekvienais metais pateiktų paramos paraiškų būna baigiamos vertinti ir sprendimai dėl paramos skyrimo priimti per paskutinį einamųjų metų ketvirtį.

Priemonė*	Gautos, vnt.	Priimtas sprendimas skirti paramą, vnt.	Vertinamos, vnt.
Žvejybos uostai, iškrovimo vietos, aukcionų patalpos ir priedangos. Investicijos į žvejybos uostų ir aukcionų patalpų infrastruktūros arba iškrovimo vietų ir priedangų gerinimą	3	1	1
Parama išsaugojimo priemonių rengimui ir įgyvendinimui (veiklos sritis skirta ungurių plano įgyvendinimui)	1	1	-
Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas siekiant apsaugoti rūšis (jūrų ir vidaus vandenų žvejybai)	25	25	-
Vidaus vandenų žvejyba ir vidaus vandenų gyvūnija bei augalija – vidaus vandenų gyvūnijos ir augalijos apsaugojimas ir praturtinimas (žuvų migracijos takų įrengimas ir atkūrimas)	1	1	-
Parama sistemoms, perskirstančioms žvejybos galimybes	1	1	-
Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos	154	140	-
Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas	41	24	2
Laikinas žvejybos veiklos nutraukimas	44	27	16
Kompensacijos žvejybos įmonių darbuotojams	35	-	35
Mokslininkų ir žvejų partnerystės	15	5	2
Energijos vartojimo efektyvumas ir klimato kaitos švelninimas. Pagrindinių arba pagalbinių variklių keitimas arba modernizavimas	1	-	-
Produktyvios investicijos į akvakultūrą (išskyrus energijos vartojimo efektyvumo didinimą)	66	32	11
Produktyvios investicijos į akvakultūrą. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas ir atsinaujinančioji energija	3	1	-
Aplinkos apsaugos funkcijas atliekanti akvakultūra	19	18	-
Parengiamoji parama	13	9	-
Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas	12 (iš jų 3 pagal dvisektoriaus strategijas)	12 (iš jų 3 pagal dvisektoriaus strategijas)	-
Bendradarbiavimo veikla	2	1	-
Gamybos ir rinkodaros planai	6	6	-
Rinkodaros priemonės	4	1	1
Žuvininkystės ir akvakultūros produktų perdirbimas	39	16	6
Žinių apie jūros būklę gerinimas	2	2	0
IŠ VISO	487	240	323

*išskyrus 3 Sąjungos prioritetą ir techninę paramą

3. Veismų programos veiklos plane numatytų tarpinių rodiklių pasiekimas ir rezervo lėšų perskirstymas

2019 m. gegužės 30 d. Europos komisijai buvo pateikta Veiksmų programos metinė 2018 m. įgyvendinimo ataskaita, kurioje užfiksuotas Veiksmų programos veiklos plane numatytų tarpinių rodiklių pasiekimo rezultatas.

Vadovaujantis Europos Komisijos 2019 m. liepos 19 d. sprendimu C(2019)5504, nepasiektos šių Sąjungos prioritetų nustatytos tarpinės reikšmės:

- 1 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio ir produkto rodiklio;
- 2 Sąjungos prioriteto produkto rodiklio;
- 4 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio;
- 6 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio ir produkto rodiklio.

Atitinkamai pasiektos šių Sąjungos prioritetų nustatytos tarpinės reikšmės:

- 3 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio ir produkto rodiklio;
- 5 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio ir produkto rodiklio.

Atitinkamai Europos Komisijos sprendimu pavesta 1, 2, 4 ir 6 Sąjungos prioritetų rezervo lėšas perskirstyti tarpines reikšmes pasiekusiems 3 ir 5 Sąjungos prioritetams. Atitinkamas Veiksmų programos pakeitimo projektas buvo parengtas ir pristatytas 2019 m. spalio 3 d. Veiksmų programos stebėsenos komiteto posėdyje ir pateikta Europos komisijai 2019 m. spalio 18 d. Tikėtina, kad Europos Komisiją sprendimą dėl Veiksmų programos keitimo priims 2020 m. I ketvirtyje.

4. Veiksmų programos įgyvendinimo pasiekimų palyginimas su 2023 m. numatytais rezultatais

Pagal 1 Sąjungos prioriteto pirmą produkto rodiklį parama skirta 25 iš numatytų 27 projektų, dar 3 projektai šiuo metu yra vertinami. Pagal antrą produkto rodiklį parama skirta 26 iš numatytų 10 projektų. Priimti sprendimai skirti paramą sudaro 64 proc. prioriteto biudžeto, deklaruota Europos Komisijai tinkamai išmokėta viešoji parama sudaro 20 proc. prioriteto biudžeto.

Pagal 2 Sąjungos prioriteto produkto rodiklį parama skirta 32 iš numatytų 42 projektų, dar 11 projektų šiuo metu yra vertinami. Priimti sprendimai skirti paramą sudaro 50 proc. prioriteto biudžeto, deklaruota Europos Komisijai tinkamai išmokėta viešoji parama sudaro 34 proc. prioriteto biudžeto.

Pagal 4 Sąjungos prioritetą priimti sprendimai skirti 11,83 mln. Eur paramos sumą (102 proc. prioriteto biudžeto, dėl nepasiektų tarpinių veikos plano rodiklių 5 proc. prioriteto biudžeto buvo perskirstyti į kitą prioritetą) Vietos plėtros strategijų įgyvendinimui., iš kurių 9,74 mln. Eur turėtų būti paskirstyti vietos plėtros projektams įgyvendinti. Šiuo metu yra priimti sprendimai 31 vietos projektui skirti 1,468 mln. Eur paramos sumą.

Pagal 5 Sąjungos prioriteto produkto rodiklį parama skirta 16 iš numatytų 22. Dar 6 projektai šiuo metu yra vertinami. Priimti sprendimai skirti paramą sudaro 36 proc. prioriteto biudžeto, deklaruota Europos Komisijai tinkamai išmokėta viešoji parama sudaro 21 proc. prioriteto biudžeto.

Pagal 6 Sąjungos prioritetą priimtas sprendimas skirti beveik 1,232 mln. Eur paramos dviem projektams. Priimti sprendimai skirti paramą sudaro 99 proc. prioriteto biudžeto, deklaruota Europos Komisijai tinkamai išmokėta viešoji parama sudaro 12 proc. prioriteto biudžeto.

Rodiklis ir matavimo vienetas	Siekimos reikšmės 2023 m. *	Priimti sprendimai skirti paramą iki 2019-12-31		Pasiiekti rodikliai (įgyvendinti projektai, deklaruotos EK lėšos) iki 2019-12-31	
1 Sąjungos prioritetas					
Pridėtinei vertei, kokybei, nepageidaujamos priegaudos panaudojimui, taip pat žvejybos uostams, iškrovimo aikštelėms, žuvų aukcionų salėms ir pastogėms skirtų projektų skaičius, vnt.	27	25	93 %	11	41 %
Išsaugojimo priemonėms, žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimui ir žvejybos suderinimui su rūšių apsauga skirtų projektų skaičius, vnt.	10	26	260 %	18	180 %
Finansinis rodiklis, Eur	15 871 742	10 213 217	64 %	3 132 617	20 %
2 Sąjungos prioritetas					
Gamybinėms investicijoms į akvakultūrą skirtų projektų skaičius, vnt.	42	32	69 %	21	50 %
Finansinis rodiklis, Eur	24 265 588	12 142 362	50 %	8 309 770	34 %
3 Sąjungos prioritetas					
Sąjungos kontrolės, inspektavimo ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo sistemai skirtų projektų skaičius, vnt.	2	3	150 %	2	100 %
Finansinis rodiklis, Eur	9 324 493	6 992 048	75 %	4 534 395	49 %
4 Sąjungos prioritetas					
Atrinktų vietos plėtros strategijų skaičius, vnt.	7	9	129 %	-	-
Finansinis rodiklis, Eur	11 618 569	2 194 699 1 468 351**	32 %	1 183 525	10 %
5 Sąjungos prioritetas					
Perdirbimui skirtų projektų skaičius, vnt.	22	16	73 %	6	31 %
Finansinis rodiklis, Eur	15 349 486	5 500 890	36 %	3 222 819	21 %
6 Sąjungos prioritetas					
Jūrų aplinkos žinių apsaugai ir gerinimui skirtų projektų skaičius, vnt.	2	2	100 %	0	0
Finansinis rodiklis, Eur	1 240 002	1 231 969	99 %	149 307	12 %

*Reikšmės nustatytos šiuo metų Europos komisijai pateiktame Veiksmų programos pakeitimo projekte, perskirsčius rezervo lėšas tarp Sąjungos prioritetų.

** Vietos projektams įgyvendinamiems pagal Vietos plėtros strategijas.

5. Veiksmų programos veiklos rezultatų plane numatytų 2023 m. rodiklių pasiekimo lygio priežastys, problemos ir numatomi veiksmai rezultatams pagerinti ateityje

1 Sąjungos prioritetas.

Problema. Įvertinus atrinktų ir dar vertinamų projektų skaičių, produkto rodiklių vertės galėtų būti pasiektos jau per artimiausius metus ir nerimo nekelia. Kol kas atrinktiems projektams paskirstyta tik 64 proc. prioriteto biudžeto. Iš 36 proc. nepaskirstyto prioriteto biudžeto 2,5 proc. sudaro vertinamos paramos paraiškos (neskaičiuojant vertinamų paraiškų pagal priemones „Laikinas žvejybos veiklos nutraukimas“ ir „Kompensacijos žvejybos įmonių darbuotojams“). Dar 11 proc. prioriteto biudžeto numatyta išmokėti pagal kompensacines priemones „Laikinas žvejybos veiklos nutraukimas“ ir „Kompensacijos žvejybos įmonių darbuotojams“. Dar 9,5 proc. numatyta 2020 m. paskirstyti projektams įgyvendinamiems pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“, įskaitant ir supaprastinta tvarka teikiamas paraiškas. Priemonė nebuvo populiari 2016-2017 m., bet 2018 ir 2019 m. priemonės populiarumas ženkliai išaugo. 5 proc. prioriteto biudžeto numatyta paskirstyti projektams įgyvendinamiems pagal priemonę „Žvejybos uostai, iškrovimo vietos, aukcionų patalpos ir priedangos. Investicijos į žvejybos uostų ir aukcionų patalpų infrastruktūros arba iškrovimo vietų ir priedangų gerinimą“. Nors tiek potencialūs pareiškėjai savivaldybės, tiek suinteresuotos žvejų asociacijos įvardino didelį poreikį šioms investicijoms ir ketinimą teikti paramos paraiškas, 2019 m. vykusio paraiškų surinkimo metu nebuvo gautas suplanuotas paraiškų skaičius. Savivaldybių atstovai identifikuoja, kad poreikis išliko ir jie planuoja bei rengiasi teikti paraiškas. Likusius prioriteto biudžeto 8 proc. skirtus kitoms 6 investicinėms ir kompensacinėms priemonėms numatoma paskirstyti projektams per 2020 m.

Veiksmai:

Į numatomų 2020 m. paskirstyti paramos lėšų limitų sąrašą įtrauktas visas dar nepaskirstytas prioriteto biudžetas. Daugelis veiksmų paprastinant paramos teikimo sąlygas tikslinant jas pagal pareiškėjų poreikius jau atlikta, numatoma ir toliau glaudžiai komunikuoti su potencialiai pareiškėjais tiek atsakant į jų klausimus tiek informuojant ir skatinant aktyviau pasinaudoti teikiamomis galimybėmis. Didžiausia numatoma rizika yra susijusi su priemonės „Žvejybos uostai, iškrovimo vietos, aukcionų patalpos ir priedangos. Investicijos į žvejybos uostų ir aukcionų patalpų infrastruktūros arba iškrovimo vietų ir priedangų gerinimą“ įgyvendinimu, tiek teikiant paraiškas (statybos ir infrastruktūros gerinimo darbų derinimas ir leidimai šioje srityje sudėtingi) tiek jau įgyvendinant atrinktus projektus (viešųjų pirkimų procesų galimos problemos, sezoniškumo ir oro sąlygų įtaka ir pan.) Kita didžiausia rizika susijusi su jau atrinktų didelių projektų nesėkmingu įgyvendinimu, kai pareiškėjo iniciatyva atsiimamos paraiškos arba Nacionalinės mokėjimo agentūros prie ŽŪM iniciatyva yra pritaikomos ženklios sankcijos už netinkamą projekto

įgyvendinimą. Nors tokių atvejų 1 Sąjungos prioritete dar nebuvo, esame pasirengę nedelsiant reaguoti ir spręsti konkrečias problemas joms atsiradus.

2 Sąjungos prioritetas.

Problema. Atsižvelgiant į pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“, įskaitant ir supaprastinta tvarka ir pagal veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės apimties akvakultūros gamybą“ teikiamas paraiškas, atrinktų projektų ir vertinamų paramos paraiškų skaičių, produkto rodiklio vertė per artimiausius kelis metus galėtų būti pasiekta virš 100 proc. Kol kas atrinktiems projektams paskirstyti tik 50 proc. prioriteto biudžeto. Vertinamos paramos paraiškos sudaro 21 proc. prioriteto biudžeto. 19 proc. prioriteto biudžeto numatyta paskirti 2020 m. pateiktoms paramos paraiškomis projektams pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“, įskaitant ir supaprastinta tvarka ir pagal veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės apimties akvakultūros gamybą“ įgyvendinti. Jei pareiškėjų aktyvumas 2020 m. bus panašus kaip 2019 m., tikėtina, kad per 2020 m. bus paskirstytos visos šiai priemonei ir jos veiklos sritims numatytos lėšos. Iki 13,5 proc. prioriteto biudžeto numatyta skirti projektams įgyvendinamiems pagal naują priemonę „Gyvūnų sveikatos priemonės“ ir priemonės „Gyvūnų sveikatos priemonės“ veiklos sritį „Iniciatyvos kuriomis siekiama sumažinti akvakultūros priklausomybę nuo veterinarinių vaistų“, kurios Veiksmų programoje atsirado tik nuo šių metų rugsėjo mėn. Naujos priemonės atsirado dėl didelio sektoriaus poreikio gyvūnų (žuvų) sveikatos prevencinėms priemonėms. Tačiau ir didžiausia rizika susijusi su tuo, kad pirmą kartą priemonės paraiškos bus pradėtos rinkti tik 2020 m. 1,5 proc. prioriteto biudžeto numatyta skirti projektams įgyvendinamiems pagal priemonę „Gamybinės investicijos į akvakultūrą. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas, atsinaujinančioji energija“. Nors priemonė prisideda prie labai svarbių strateginių tikslų ir atrodo tikrai aktuali akvakultūros sektoriui, kuris susiduria su dideliais energijos kaštais, ji visiškai nesulaukia pareiškėjų dėmesio. Per du 2019 m. organizuotus paramos paraiškų priėmimo etapus nebuvo gauta nei viena paraiška. Per visą Veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpį pagal šią priemonę buvo pateiktos tik 2 paramos paraiškos, iš kurių viena buvo netinkama.

Veiksmi:

Siekiant užtikrinti Veiksmų programos veiklos plane 2 Sąjungos prioritetui numatyto rodiklio pasiekimą, bus organizuojami paraiškų priėmimai pagal visas tris produktyvių investicijų į akvakultūrą priemones, atsižvelgiant į jų rezultatus galės būti organizuojami papildomi paramos paraiškų priėmimai. Numatoma, kad priemonės veiklos srities „Produktyvios investicijos į didelės apimties akvakultūros gamybą“ įgyvendinimas labiausiai prisidės prie rezultato rodiklių pasiekimo bei finansinio rodiklio 2023 m. nustatytos reikšmės pasiekimo (taip pat ir padės užtikrinti konkurencingos akvakultūros produkcijos gamybą Lietuvoje), tačiau ir rizika didelių projektų

netinkamo įgyvendinimo atveju didžiausia (kai pareiškėjo iniciatyva atsiimamos paraiškos arba Nacionalinės mokėjimo agentūros prie ŽŪM iniciatyva yra pritaikomos ženklios sankcijos už netinkamą projekto įgyvendinimą). Esame pasirengę išskirtinį dėmesį skirti didelių projektų įgyvendinimo stebėsenai ir nedelsiant reaguoti ir spręsti konkrečias problemas joms atsiradus.

Dėl priemonės „Gamybinės investicijos į akvakultūrą. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas, atsinaujinančioji energija“ numatoma peržiūrėti taisyklių reikalavimų supaprastinimo galimybę, tartis su akvakultūros sektoriaus atstovais dėl galimybės geriau pritaikyti šią priemonę prie jų poreikių.

4 Sąjungos prioritetas.

Problema. 4 Sąjungos prioriteto finansinio rodiklio pasiekimas labai žemas. 2015 m. rugpjūčio mėnesį patvirtinus Veiksmų programą, vienas pirmųjų paramos paraiškos priėmimo etapų buvo skirta būtent Vietos plėtros strategijų (VPS) parengiamajai paramai. Atrinkus projektus, buvo pradėtos rengti VPS, kurių rengimas imlus laikui. 2016 m. buvo atrinktos 3 dvisektorės VPS, 2017 m. pradžioje ir pabaigoje patvirtintos 9 Žuvininkystės regionų vietos veiklos grupių (ŽRVVG) viensektorės VPS. Iš viso vietos projektams įgyvendinti numatyta paskirstyti 9,74 mln. Eur. paramos. Pasirašiusios paramos sutartis, ŽRVVG privalo pasirengti ir patvirtinti vietos projektų atrankos kriterijus, finansavimo sąlygų aprašus. Pirmieji vietos projektų priėmimo etapai prasidėjo 2018 m. II ketvirtyje. Iki 2018 m. pabaigos įvyko arba tebevyko 38 kvietimai (ketinta paskirstyti 3,39 mln. Eur paramoms) teikti vietos projektus. Pagal viensektoriaus VPS gautos 32 vietos projektų paramos paraiškos (prašoma paramos suma 1,6 mln. Eur), iš kurių 22 vietos projektams buvo skirta 1,137 mln. Eur paramos suma. Per 2019 m. įvyko 65 kvietimai teikti vietos projektus (numatyta paskirstyti 6,83 mln. Eur), gautos 42 vietos projektų paramos paraiškos, iš kurių didžioji dalis metų gale dar buvo vertinamos, o 8 priimtas sprendimas skirti 0,243 mln. Eur paramą. Taip pat 2019 m. buvo priimtas sprendimas skirti paramą 2018 m. įgyvendinant dvisektoriaus VPS pateiktai paramos paraiškai – 88 tūkst. Eur.

Iki 2019 m. pabaigos vietos projektams paskirstyta tik 15 proc. visos vietos projektams numatytos paskirstyti paramos sumos.

Veiksmai:

Nuolat komunikuojama su NMA, FARNET ir ŽRVVG atstovais apie Sąjungos prioriteto įgyvendinimą ir neatidėliotinai sprendžiami kylantys klausimai.

Keičiamos taisyklės ir, kur galima, didinamas paramos intensyvumas, pradėtas taikyti sąskaitų apmokėjimo būdas. Priimti sprendimai trumpinti įsipareigojimo išlaikyti sukurtas darbo vietas

terminą iki 3 metų vietoje 5 metų. Šiuo metu atliekami beveik visų VPS keitimas, peržiūrint atrankos kriterijus ir priemonių aprašus.

2020 m. I ketv. bus atliktas visų VPS įgyvendinimo tarpinis vertinimas. Rezultatus įvertins, sprendimus ir rekomendacijas priimti VPS atrankos komitetas.

5 Sąjungos prioritetas.

Problema. Įvertinus atrinktų ir dar vertinamų projektų skaičių, produkto rodiklių vertės galėtų būti pasiektos 100 proc. jau artimiausiu metu ir nerimo nekelia. Nerimą galėtų kelti sąlyginai mažas paramos lėšų įsisavinimas, nes kol kas atrinktiems projektams paskirstyta tik 36 proc. prioriteto biudžeto. Po Veiksmų programos rezervo lėšų perskirstymo 5 Sąjungos prioriteto biudžetas padidėjo daugiau nei 20 proc., atitinkamai iki tol pasiekta finansinio rodiklio procentinė dalis sumažėjo. Iš 64 proc. nepaskirstyto prioriteto biudžeto 9 proc. prioriteto biudžeto sudaro vertinamos paramos paraiškos. 20 proc. prioriteto biudžeto sudaro į prioritetą atkeltos rezervų lėšos. Kol kas jų paskirstyti projektams nenumatoma. Atsižvelgiant į Europos Komisijos naujai pateiktus siūlymus, dėl EJRŽF reglamento keitimo, kur numatoma galimybė šalims, dėl menkių žvejybos draudimo, taikyti „Žvejybos veiklos nutraukimo visam laikui priemonę“, atsiradus tokiai galimybei rezervų lėšas bus siūloma nukreipti šios priemonės įgyvendinimui. Šios priemonės įgyvendinimui gali būti perskirstytos ir „Paramos sandėliavimui“ paramos lėšos, kurios sudaro 2 proc. prioriteto biudžeto, bet negali būti niekur panaudojamos. Apie 30 proc. prioriteto biudžeto numatyta skirti 2020 m. paramos paraiškas pateikusiems projektams įgyvendinamiems pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros projektų perdirbimas“, įskaitant ir supaprastinta tvarka teikiamas paraiškas. Priemonė buvo populiari tik 2016 m., bet 2017-2019 m. paraiškų pateikta gerokai mažiau nei planuota paskirstyti lėšų. Per likusį laikotarpį numatoma paskirstyti daugiau paramos lėšų nei per visą laikotarpį iki 2019 m. pabaigos. Kiti nepaskirstyti prioriteto biudžeto 3 proc. numatyti 2 rinkodaros priemonėms, bus siekiama juos paskirstyti per 2020 m.

Veiksmai. Atsižvelgiant į tai, kad pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros projektų perdirbimas“, įskaitant ir supaprastinta tvarka teikiamas paraiškas, iki 2019 m. paskirstyta mažiau nei pusė numatytos paskirstyti paramos, buvo įvertinta paraiškų ir pareiškėjų statistika ir pasiūlyti tam tikri veiksmai, pvz. didžiausios galimos paramos sumos padidinimas siekiant pritraukti vidutines žuvininkystės produktų perdirbimo įmones. Tačiau prieš tai nuspręsta peržiūrėti ir pakeisti dar 2015 m. patvirtintus atrankos kriterijus. Veiksmų programos stebėsenos komitetas naujus supaprastintus atrankos kriterijus patvirtino 2019 m. spalio mėn.

6 Sąjungos prioritetas.

Problema. Pagal 6 Sąjungos prioritetą priimtas sprendimas skirti beveik 1,232 mln. Eur paramos sumą (99 proc. prioriteto biudžeto). Šiuo metu vienintelės rizikos susijusios su pačių projektų įgyvendinimu. Didžiausios iš jų viešųjų pirkimų procedūrų nesklandumas (neįvykę

pirkimai, per aukštos pasiūlytos kainos, kitos klaidos) ir atrinkto tiekėjo netinkamas paslaugų atlikimas.

Veiksmi:

Numatoma išskirtinį dėmesį skirti šių projektų įgyvendinimo stebėsenai ir nedelsiant reaguoti ir spręsti konkrečias problemas joms atsiradus.

6. Esminių teigiamų pokyčių, atsiradusių sektoriuose dėl Programų lėšų investicijų, analizė

Reikšminga pagalba priekrantės žvejams yra pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos" teikiamos kompensacijos už ruonių daromą žalą. Priekrantės žvejai ne tik naudojami galimybe gauti kompensacijas pagal minėtą priemonę, bet ir toliau aktyviai dalyvauja investicinėse priemonėse. Ankstesniaisiais paramos teikimo laikotarpiais (iki 2014–2020 metų veiksmų programos įgyvendinimo) žvejai buvo aktyvūs tik kompensacinėse pasitraukimo iš žvejybos verslo priemonėse.

Pagal priemonę „Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas gyvūnų apsaugai“ parama teikiama investicijoms į selektyvesnius žvejybos įrankius. Pagal šią priemonę jau 16 priekrantės žvejybos įmonių (iš jų 13 patenka tarp 20 daugiausiai žuvų sugaunančių priekrantės žvejybos įmonių), ir 1 Kuršių marių žvejybos įmonei skirta beveik 502 tūkst. Eur paramos (25 paramos paraiškos). Didesnio Kuršių marių žvejybos įmonių aktyvumo sulauktume dalį selektyvių žvejybos įrankių įtraukus į Aplinkos ministerijos tvirtinamą sąrašą.

Pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“ parama teikiama norint investuoti į savo sužvejoto laimikio pridėtinės vertės kūrimą (pvz., perdirbimą, pirminį pardavimą), taip pat remiamos investicijos, skirtos pagerinti ar išlaikyti sužvejoto laimikio kokybę. Pagal šią priemonę beveik 0,86 mln. Eur parama skirta jau 19 priekrantės ir Kuršių marių žvejybos įmonių (23 paramos paraiškos), dar 2 paramos paraiškos (beveik 79 tūkst. Eur) yra vertinamos.

2019 m. įsigaliojus menkių žvejybos draudimo priemonėms, ženkli pagalba pagal naują kompensacinę priemonę „Laikinas žvejybos veikos nutraukimas“ nuo rugsėjo mėnesio pradėta mokėti nuo šio draudimo nukentėjusios Baltijos jūros žvejybos įmonėms.

Šiuo paramos teikimo laikotarpiu toliau aktyviai investuojama į Lietuvos akvakultūros sektorių. Pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ beveik 5,6 mln. Eur paramos jau skirta 32 akvakultūros projektų (28 skirtingi paraiškėjai); 9 iš jų – modernizuojami tvenkinių akvakultūros ūkiai, 23 – numatoma plėsti gamybą uždaroje akvakultūros sistemose: įgyvendinus projektus, papildomai užauginti per 380 t afrikinių šamų, per 840 t upėtakių, per 30 t tilapijų, taip pat planuojama auginti eršketus, krevetes, vėžius ir žuvų mailių (apie 17 t.) (*palyginimui: 2017 m.*

Lietuvos akvakultūros įmonės uždaroje akvakultūros sistemose užaugino ir realizavo 164 t afrikinių šamų, 106 t upėtakių; iš viso uždaroje akvakultūros sistemose užauginta ir realizuota 327 t žuvų). Veiksmų programoje suplanuota akvakultūros gamybą padidinti bent 1485 t. Numatoma, kad dar daugiau prie gamybos didėjimo prisidės projektai įgyvendinami pagal priemonės „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės srities akvakultūros gamybą“. Projektams, kuriuose numatoma pradėti gaminti ar padidinti gamybą ne mažiau kaip 250 t per metus, galės būti skirta parama iki 2 mln. Eur. Tokiu būdu siekiama skatinti ekonomiškai naudingą kokybiškų žuvininkystės produktų gamybą, galinčia užtikrinti pakankamą šviežios žuvies pasiūlą už visuomenei patrauklią kainą. 2020 m. pradžioje priimtas sprendimas paramą skirti 2 mln. Eur paramą papildomam 1300 t. lašišinių žuvų auginimui. Tikimasi per 2020 m. atrinkti dar 2-3 tokius projektus.

2014–2020 m. laikotarpiu paramą perdirbimui gali gauti tik vidutinės, mažos ir labai mažos įmonės, o prioritetą teikiamas savo produkciją perdirbti ketinančioms akvakultūros įmonėms. Pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“ virš 4,4 mln. Eur paramos skirta 16 įmonių, iš kurių 9 užsiima akvakultūros gamyba. Ateityje tikimasi dar didesnio akvakultūros įmonių aktyvumo (*palyginimui: 2007–2013 m. paramos teikimo laikotarpyje buvo daug investuota į žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimo sektorių, kurios buvo efektyvios – ženkliai išaugo gamybos, eksporto rezultatai, buvo sukurta per 1 tūkst. darbo vietų*).

Taip pat 2019 m. III ketvirtį priimtas sprendimas skirti beveik 380 tūkst. Eur paramą vienam projektui pagal priemonės „Rinkodaros priemonė“ veiklos sritį „Respublikinė žuvininkystės produktų vartojimo skatinimo kampanija“. Pagal šią veiklos sritį remiama veikla, kuria siekiama vykdyti nacionalinę komunikacijos ir reklaminę kampaniją siekiant didinti visuomenės informuotumą apie tausius žvejybos ir akvakultūros produktus. Projektu bus siekiama Lietuvos vartotojų mitybos įpročių formavimo ir (arba) keitimo, šviečiant visuomenę apie žuvies naudą sveikatai ir skatinant vartoti daugiau žvejybos ir akvakultūros produktų. Tai bus pirma tokio masto iniciatyva žuvininkystės sektoriuje, į kurią privalo būti įtrauktos ir visų pagrindinių žuvininkystės subvektorių asociacijos.
